

BAT

BAT

Llengua
catalana
i literatura

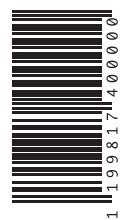
PER A MÉS INFORMACIÓ:

laGalera

Un segell del Grup Enciclopèdia Catalana

Josep Pla, 95
08019 Barcelona
Tel. 902 500 611
Fax. 935 057 569
text-lagalera@grec.cat

T e x t

laGalera

Índex

2	Presentació
4	Programació de continguts de Llengua catalana i Literatura 1
6	Programació de continguts de Llengua catalana i Literatura 2
8	Estructura didàctica d'una unitat de Llengua
18	Estructura didàctica d'una unitat de Literatura
24	Guia didàctica
26	Àrea d'educadors
28	Materials complementaris
29	Lectures i diccionaris

Presentació

El nou projecte de Batxillerat de **Llengua catalana i Literatura** de **Text-La Galera** inclou diversos materials, tant en suport paper com en suport digital. El plantejament dels continguts i les propostes didàctiques garanteixen l'assoliment de les competències bàsiques.

MATERIAL PER A L'ALUMNE

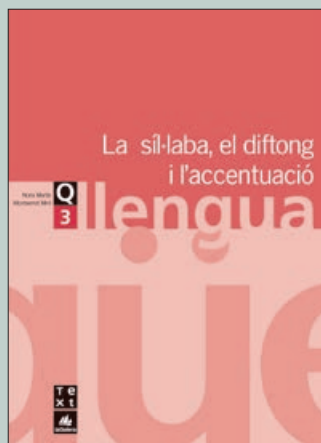

LLIBRE DE CURS

El llibre de l'alumne és la peça central del projecte.

ELS AUTORS

Teresa Guiluz i Vidal i **Eduard Juanmartí i Generès** són catedràtics de Secundària, amb més de vint cursos d'experiència en ESO i Batxillerat en centres de tipologia diversa. Elaboren llibres de text des de fa prop de vint anys. **Teresa Guiluz** també es dedica a la creació literària (premi Cavall Fort 2015). **Eduard Juanmartí** és doctor en Filologia Catalana (2015).

MATERIALS COMPLEMENTARIS

Quaderns de morfologia, sintaxi i ortografia per a consolidar i reforçar continguts.

MATERIAL PER AL PROFESSORAT

GUIA DIDÀCTICA

Amb orientacions didàctiques i una gran quantitat de recursos complementaris al treball de cada unitat. A més, inclou eines de programació i avaluació, solucionaris i documents de treball.

ÀREA D'EDUCADORS

Espai exclusiu per al professorat usuari dels nostres materials.

<p>UNITAT 1</p> <p>Estudi de la llengua La comunicació, el llenguatge i el text</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El llenguatge, un sistema de comunicació 2. Les funcions del llenguatge 3. El text i les seves propietats 4. Els tipus de text <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'accent en les formes verbals • Accentuació de la e i la o en els verbs 	<p>UNITAT 2</p> <p>Estudi de la llengua L'oració I: definició i classes</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els enunciats 2. Les oracions: definició i característiques 3. Classes d'oracions <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Accentuació de la e i la o en les paraules que no són verbs • Particularitats en l'ús de l'apòstrof 	<p>UNITAT 3</p> <p>Estudi de la llengua L'oració II: l'estructura interna</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. L'estructura interna de l'oració 2. Les paraules 3. Els sintagmes 4. Les funcions sintàctiques 5. Els complements del verb 6. L'anàlisi gramatical de l'oració <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Els pronoms febles 	<p>UNITAT 4</p> <p>Estudi de la llengua Les classes de mots I: noms i adjectius</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els noms 2. Els adjectius <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Distinció ortogràfica d'expressions homòfones 	<p>UNITAT 5</p> <p>Estudi de la llengua Les classes de mots II: determinants i pronoms</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els determinants 2. Els pronoms <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>El/al, els/als</i> • <i>Pel/per al, pels/per als</i> • Alternatives a <i>lo</i> 	<p>UNITAT 6</p> <p>Estudi de la llengua Les classes de mots III: els verbs</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Caracterització gramatical 2. La conjugació verbal 3. Les perífrasis verbals <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Des de, fins/fins a, com/com a</i> • <i>Tan/tant, quan/quant</i> 	<p>UNITAT 7</p> <p>Estudi de la llengua Les classes de mots IV: les paraules invariables</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els adverbis 2. Les preposicions 3. Les conjuncions 4. Les interjeccions <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Les combinacions de pronoms febles I 	<p>UNITAT 8</p> <p>Estudi de la llengua Estructura i formació de mots</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. L'estructura lèxica del mot 2. La formació de mots <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Les combinacions de pronoms febles II 	<p>UNITAT 9</p> <p>Estudi de la llengua La variació lingüística</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Llengua i variació 2. Les varietats geogràfiques 3. Les varietats socials 4. Les varietats funcionals <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • El guionet i l'apòstrof en les combinacions de verbs i pronoms febles 	
<p>Comunicació La participació telefònica a la ràdio</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text conversacional 2. Característiques textuais 3. Característiques gramaticals 4. Exemples de textos narratius <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enunciat i resposta • Estructurar i redactar una resposta 	<p>Comunicació La notícia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text narratiu 2. Característiques textuais 3. Característiques gramaticals 4. Exemples de textos narratius <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • Les preguntes de cert o fals • Les preguntes de resposta múltiple 	<p>Comunicació El text descriptiu: la gula de viatges</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text descriptiu 2. Característiques textuais 3. Característiques gramaticals 4. Exemples de textos descriptius <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • Contestar una pregunta d'opinió • Contestar una pregunta d'argumentació 	<p>Comunicació El text expositiu I: el reportatge</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text expositiu I 2. Característiques textuais 3. Característiques gramaticals 4. Exemples de textos expositius <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • Contestar una pregunta de tema 	<p>Comunicació El text expositiu II: l'article de divulgació</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text expositiu II 2. Classificació segons l'àmbit comunicatiu 3. Classificació segons el destinatari i la intenció <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resumir i titular un text 	<p>Comunicació La columna periodística</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text argumentatiu I 2. Característiques textuais 3. Característiques gramaticals <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'ús de diferents persones gramaticals i d'oracions interrogatives en els textos argumentatius 	<p>Comunicació El debat radiofònic</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text argumentatiu II 2. Classificació segons l'àmbit comunicatiu 3. Classificació segons la manera de convèncer <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'enquesta I: elaboració del qüestionari i selecció de la mostra 	<p>Comunicació Les bases d'un premi literari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text instructiu 2. Característiques textuais 3. Característiques gramaticals 4. Exemples de textos instructius <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'enquesta II: recollida de les respostes i presentació dels resultats 	<p>Comunicació L'estudi de prospectiva</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text predictiu 2. Característiques textuais 3. Característiques gramaticals 4. Exemples de textos predictius <p>Tècniques d'anàlisi i expressió</p> <ul style="list-style-type: none"> • L'enquesta III: comprensió, interpretació i comentari dels resultats 	
<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>

<p>UNITAT 10</p> <p>Teoria literària L'estudi de la literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> • La literatura i els estudis literaris • El llenguatge literari • Els gèneres literaris • La història de la literatura • El comentari de text • Textos: <i>Aglae i les taronges</i> 	<p>UNITAT 11</p> <p>Teoria literària Els gèneres literaris</p> <ul style="list-style-type: none"> • Els gèneres narratius • Els gèneres dramàtics • Els gèneres assagístics • Els gèneres poètics • Textos: <i>Tot esperit</i> • <i>Aloma</i> • <i>Desig</i> • <i>Diccionari per a ociosos</i> 	<p>UNITAT 12</p> <p>Història de la literatura Literatura medieval: la poesia lírica</p> <ul style="list-style-type: none"> • Context: Dels orígens de la literatura catalana al Segle d'Or • De la dona a la dama • La poesia dels trobadors • Tradició i renovació de la lírica als segles XIV i XV • Ausiàs Marc • Joan Roís de Corella • Textos: <i>Cançoneta lleu i blana</i> • <i>Si tots els dols, els plors i els marriaments</i> • <i>S'allarga el dia en tendre excés</i> • <i>Al punt que hom naix comença de morir</i> • <i>Dues cibles esparses</i> • <i>Balada de la garsa i l'esmerla</i> 	<p>UNITAT 13</p> <p>Història de la literatura Literatura medieval: la prosa filosòfica i moral</p> <ul style="list-style-type: none"> • Context: Una societat vertebrada al voltant del cristianisme • La prosa filosòfica i moral • Ramon Llull • L'obra lulliana • Francesc Eiximenis • Sant Vicent Ferrer • Textos: <i>Cant de Ramon</i> • <i>Elogi de les ciutats</i> • <i>El judici final</i> 	<p>UNITAT 14</p> <p>Història de la literatura Literatura medieval: la narrativa històrica i Bernat Metge</p> <ul style="list-style-type: none"> • Context: Els fets històrics: l'expansió de la corona catalanoaragonesa • La narració literària dels fets històrics: les Cròniques • <i>Llibre dels fets</i> de Jaume I • <i>Crònica</i> de Bernat Desclot • <i>Crònica</i> de Ramon Muntaner • <i>Crònica</i> de Pere el Cerimoniós • La crisi de la baixa edat mitjana i l'humanisme • Bernat Metge • Textos: <i>Com en Roger de Llúria amb l'armada del rei d'Aragó desbaratà l'armada del rei de França</i> • <i>L'exemple de la mata de jonc</i> • <i>De l'assalt a la Ciutat de Mallorca</i> • <i>Descripció de l'infern</i> 	<p>UNITAT 15</p> <p>Història de la literatura Literatura medieval: la narrativa de ficció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Context: L'activitat militar a l'edat mitjana • Cavalleria i literatura • Evolució de la narrativa de ficció de tema cavalleresc • <i>Curial e Güelfa</i> • Joanot Martorell • <i>Tirant lo Blanc</i> • La literatura del segle XV a València • Jaume Roig • <i>L'Espill</i> • Textos: <i>Curial al torneig de Melú</i> • <i>Com Plaerdemavida posà Tirant en el llit de la princesa de Carmesina</i> 	<p>UNITAT 16</p> <p>Història de la literatura La literatura entre els segles XVI i XVIII</p> <ul style="list-style-type: none"> • Context: Els grans corrents culturals i estètics de l'edat moderna • El context polític, lingüístic i literari català • La literatura culta al segle XVI • La literatura culta al segle XVII • La literatura culta al segle XVIII • La literatura popular • Textos: <i>Sonet IX</i> • <i>Cançó</i> • <i>A una hermosa dama de cabell negre que es pentinava en un terrat amb una pinta de marfil</i> • <i>A una mossa gravada de verola</i> • <i>Lucrecia</i> • <i>Els Segadors</i> 	<p>UNITAT 17</p> <p>Història de la literatura Literatura del segle XIX: la Renaixença</p> <ul style="list-style-type: none"> • Context: Els grans corrents culturals i estètics del segle XIX • Llengua, literatura i pàtria • La Renaixença • La poesia • Jacint Verdaguer • El teatre • Àngel Guimerà • Textos: <i>La Pàtria</i> • <i>Al món</i> • <i>En defensa pròpia</i> • <i>Mar i cel</i> 	<p>UNITAT 18</p> <p>Història de la literatura Literatura del segle XIX: la narrativa romàntica i realista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Context: La narrativa del segle XIX • La represa de la narrativa culta durant la Renaixença • La novel·la romàntica • El costumisme • La novel·la realista • Narcís Oller • Textos: <i>Julita</i> • <i>L'arc d'en Mirambell</i> • <i>L'Escanyapobres</i> • <i>La bogeria</i> 	
<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>

<p>UNITAT 1</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>El text</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El text: propietats i estructura 2. La dixi 3. La referència 4. El paràgraf 5. Els connectors 6. La puntuació <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Perquè / per què</i> • <i>Sinó / si no</i> 	<p>UNITAT 2</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>L'oració composta</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. L'oració composta 2. Juxtaposició de proposicions 3. Coordinació de proposicions 4. Subordinació de proposicions <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • El canvi de preposició davant d'infinitiu • Caiguda de preposició davant la conjunció <i>que</i> 	<p>UNITAT 3</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>Relacions de significat entre mots</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La semàntica 2. La sinonímia 3. L'antonímia 4. La hiponímia, la hiperonímia i la cohiponímia 5. La polisèmia 6. L'homonímia <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Que / què</i> • Els pronoms relatius 	<p>UNITAT 4</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>Formació històrica del lèxic català</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La formació històrica del lèxic català 2. La formació de mots i la lexicalització 3. Els neologismes <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usos incorrectes de l'infinitiu i el gerundi. • El participi del verb <i>deure</i> 	<p>UNITAT 5</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>Els sons vocàlics</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Les vocals 2. Fenòmens de contacte vocàlic <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alternances vocàliques en l'arrel de certs verbs 		<p>UNITAT 6</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>Els sons consonàntics</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Les consonants 2. Fenòmens de contacte consonàntic <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • La dièresi en les formes verbals 	<p>UNITAT 7</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>Història de la llengua catalana</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els orígens de la llengua catalana 2. L'expansió i la consolidació de la llengua 3. El segle XV: plenitud i factors de crisi 4. La llengua catalana durant el regnat dels Àustria 5. La llengua catalana durant el regnat dels Borbó 6. La llengua catalana al segle XIX 7. La llengua catalana al segle XX <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arrels verbals amb una consonant velar 	<p>UNITAT 8</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>Llengua i societat: contacte de llengües</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La diversitat lingüística a Catalunya 2. Els fenòmens de contacte entre llengües <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Variacions en el model verbal 	<p>UNITAT 9</p> <p>Estudi de la llengua</p> <p>Àmbits d'ús de la llengua catalana</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Coneixement i ús de la llengua catalana 2. L'àmbit privat 3. L'àmbit públic oficial 4. L'àmbit públic no oficial <p>Normes d'ús</p> <ul style="list-style-type: none"> • Altres dificultats en les formes verbals 	
<p>Comunicació</p> <p>Els textos científics i tècnics</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els textos específics 2. Els textos científics i tècnics 	<p>Comunicació</p> <p>Els textos humanístics</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els textos humanístics 2. Característiques textuais generals 3. Característiques específiques 4. Exemples de textos humanístics 	<p>Comunicació</p> <p>Els textos jurídics</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els textos jurídics 2. Característiques textuais generals 3. Característiques específiques 4. Exemples de textos jurídics 	<p>Comunicació</p> <p>Els textos administratius i comercials</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els textos administratius i comercials 2. Característiques textuais generals 3. Característiques específiques 4. Exemples de textos administratius i comercials 	<p>Comunicació</p> <p>Els textos periodístics I: l'entrevista</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els textos periodístics 2. Els gèneres periodístics 3. L'entrevista 		<p>Comunicació</p> <p>Els textos periodístics II: la crònica</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els gèneres periodístics informatius 2. La notícia 3. La crònica 4. El reportatge 5. L'enquesta 	<p>Comunicació</p> <p>Els textos periodístics III: l'article d'opinió</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els gèneres periodístics d'opinió (I) 2. L'article d'opinió 3. Classes d'articles d'opinió 4. L'editorial 	<p>Comunicació</p> <p>Els textos periodístics IV: la crítica</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els gèneres periodístics d'opinió (II) 2. La crítica 3. La carta al director 4. Els gèneres gràfics 5. La tertúlia radiofònica i televisiva 6. El debat 7. La revista de premsa 	<p>Comunicació</p> <p>Els textos publicitaris i propagandístics: l'anunci institucional</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Els textos publicitaris i propagandístics 2. Característiques textuais generals 3. Característiques específiques 4. Exemples de textos publicitaris i propagandístics 	
<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>		<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>

<p>UNITAT 10</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>El Modernisme</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El Modernisme 2. El teatre modernista: Santiago Rusiñol 3. La poesia modernista: Joan Maragall 4. La narrativa modernista: Caterina Albert, <i>Víctor Català</i> 	<p>UNITAT 11</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>El Noucentisme</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. El Noucentisme 2. La prosa noucentista: Eugeni d'Ors 3. La poesia noucentista: Josep Carner 	<p>UNITAT 12</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>Les avantguardes</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Les avantguardes a Catalunya 2. El cubisme i el futurisme: Joan Salvat-Papasseit 3. El dadaisme i el surrealisme: Josep Vicenç Foix 	<p>UNITAT 13</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>La renovació literària dels anys vint i trenta</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La renovació literària dels anys vint i trenta 2. El panorama teatral: Josep Maria de Sagarra 3. La poesia postsimbolista: Carles Riba 4. La represa i la diversificació de la novel·la: Carles Soldevila 5. La prosa no narrativa: Josep Pla (I) 	<p>UNITAT 14</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>La literatura de la guerra civil, l'exili i la postguerra</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La literatura de la guerra civil, de l'exili i de la postguerra 2. Joan Oliver, <i>Pere Quart</i> (I) 3. Salvador Espriu (I) 4. Josep Pla (II) 		<p>UNITAT 15</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>El gir realista dels anys seixanta</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La renovació literària dels anys seixanta 2. El realisme històric 3. Salvador Espriu (II) 4. Joan Oliver, <i>Pere Quart</i> (II) 5. Miquel Martí i Pol 6. Vicent Andrés i Estellés 7. Josep Maria Espinàs 8. Baltasar Porcel 	<p>UNITAT 16</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>La renovació dels gèneres literaris</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Continuïtat i renovació de la narrativa: Llorenç Villalonga, Mercè Rodoreda, Pere Calders, Manuel de Pedrolo 2. La renovació de la poesia: Gabriel Ferrater, Joan Brossa 3. La renovació del teatre 4. L'assaig: Joan Fuster 	<p>UNITAT 17</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>La literatura dels anys setanta i vuitanta</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La literatura dels anys setanta i vuitanta 2. La narrativa 3. La poesia 4. El teatre 	<p>UNITAT 18</p> <p>Història de la literatura catalana</p> <p>La literatura a partir dels anys noranta</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La literatura a partir dels anys noranta 2. La narrativa 3. La poesia 4. El teatre 	
<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>		<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>	<p>Posa't a prova</p>

Inici de la unitat

Títol de la unitat.

Nombre d'unitat.

COM SÓN LES UNITATS DE LLENGUA?

- Els llibres tenen **9 unitats de llengua**.
- Cada unitat presenta els continguts en dos blocs, un d'**estudi de la llengua** (gramàtica) i un de **comunicació** basat en les tipologies textuales.
- Cada bloc té diferents propostes que permeten el treball específic de les habilitats per a millorar la **competència lingüística** i, doncs, **comunicativa**.
- Totes les unitats acaben amb la secció **Posa't a prova**, que proposa un treball de síntesi i avaluació de la unitat. Segueix l'estil i el plantejament de les proves d'accés a la Universitat.

Citació d'un personatge destacat de la cultura sobre la llengua o la literatura. Serveix de motivació o punt de partida per a iniciar la unitat.

L'oració I

2

● ESTUDI DE LA LLENGUA 8

L'oració I: definició i classes

1. Els enunciats
2. Les oracions: definició i característiques
3. Classes d'oracions

Normes d'ús

Accentuació de la e i la o en les paraules que no són verbals
Particularitats en l'ús de l'apòstrofa

● COMUNICACIÓ 16

La notícia

1. El text manauat
2. Característiques textuals
3. Característiques gramaticals
4. Exemples de textos narratius

Tècniques d'anàlisi i expressió

Les preguntes de cert o fals
Les preguntes de resposta múltiple

● POSA'T A PROVA 22

Índex de continguts de la unitat agrupats per programes o seccions.

Estudi de la llengua

Estudi de la llengua

Elements gràfics i infogràfics.

L'oració I: definició i classes L'oració I: definició i classes **2**

1 Els enunciats

Un **enunciat** és un text breu que, situat en un context comunicatiu determinat, té un significat complet. No, per exemple, com a resposta a una pregunta formulada per l'interlocutor, és un enunciat, i també ho és una expressió més llarga i sintàcticament més complexa, com ara l'oració *En meus amics viuen aquesta tanca*. Generalment, els enunciats queden agrupats en textos (una conversa, una narració, etc.), si bé també n'hi ha que per si mateixos constitueixen un text (un eslogan, un crit d'auxili, etc.). Hi ha cinc classes d'enunciats:

- **Les interjeccions**, que expressen un estat anímic de qui les pronuncia. N'hi ha de dos tipus:
 - Les **interjeccions pròpies**, que són paraules utilitzades sempre amb aquest valor exclamatiu: *oï!, eï!, hola!*.
 - Les **interjeccions impròpies**, que són paraules d'una altra classe de mots utilitzades ocasionalment amb sentit exclamatiu. Per exemple, el nom *oïre* o el verb *oïre* poden ser utilitzats com a interjeccions impròpies.
- **Les expressions exclamatives**, caracteritzades pel signe d'admiració i que tenen un sentit o un altre segons el context: *Païl, Païl, Us volent!*.
- **Les respostes a preguntes formulades anteriorment**: *Mig què, De cap manera, Jo també*.
- **Els fragments elíptics** que es poden convertir fàcilment en oracions. Per exemple: *Què, content?* equival a *Estàs content, oï?*, *Lamentable* equival a *Allò és lamentable*. Quan l'element elíptic és el verb, parlem de frases **nominals**, que són molt habituals en refranys (*L'ay de còrrec, poc blat a les creus*) i en títols de premsa (*Merkel, disponed-vos a negociar amb l'oposició*).
- **Les oracions**, que, juntament amb les paraules i els sintagmes, constitueixen una unitat bàsica en l'anàlisi gramatical. Les oracions es caracteritzen perquè contenen almenys un verb en forma personal, un predicat i, en la majoria de casos, un subjecte, que pot ser explícit o implícit: *La Maria fa tasca al centre cívic*.

2 Les oracions: definició i característiques

Una oració és un enunciat que conté almenys un verb en forma personal, un predicat i, en la majoria de casos, un subjecte. El verb en forma personal i el subjecte concorden en nombre i persona gramatical. Els sintagmes que constitueixen una oració s'organitzen en relacions jeràrquiques o de dependència.

2.1 El verb en forma personal

Són oracions els enunciats que contenen un verb en forma personal (*Antoni de vençues*) o més d'un (*Quan tanqui la fàbrica, anirem de vacances*). En canvi, no ho són els que contenen només verbs en forma no personal (*Ver florer*).

2.2 Els constituents bàsics de l'oració

L'oració s'organitza en dos constituents bàsics: el **predicat** i el **subjecte**. El predicat s'articula al voltant del verb i és imprescindible en tots els casos, mentre que, pel que fa al subjecte, hi ha diverses possibilitats:

Subjecte	Oració
Explícit atribuït al predicat	<i>En Martí juga els genets.</i>
Explícit posat al predicat	<i>Març trucat sis dies la companya del gos.</i>
Explícit intercalat entre dues parts del predicat	<i>Demà els treballadors faran vaga.</i>
Implícit	<i>En Joan pensava que [en Joan] aprovaria.</i>
Inexistència de subjecte (amb verbs impersonals)	<i>Plouia a tota l'ibèria.</i>

2.3 La concordància

En una oració ben construïda, el verb en forma personal i el subjecte concorden en persona gramatical (primera, segona o tercera) i nombre (singular o plural). Per exemple:

Els jueus poden les marees.

En l'oració anterior, el verb *poden* exigeix un subjecte en tercera persona del plural: *els jueus*.

2.4 La jerarquia de constituents

A més dels constituents bàsics (predicat i subjecte), una oració pot ser formada per altres constituents o sintagmes amb funcions diverses, com, per exemple, de complement del verb. Els constituents de l'oració es disposen en una estructura jeràrquica. Per norma general, aquesta jerarquia es manifesta amb una proximitat de l'element subordinat a l'element subordinant. Per exemple:

El professor ha parlat als alumnes d'estadística.

El sintagma *d'estadística* de l'oració anterior és un complement del nom *alumnes* que especifica a quins alumnes ha parlat el professor.

En canvi, en l'oració següent, el mateix sintagma *d'estadística* és un complement del verb *parlar* i concreta el tema de què ha parlat el professor.

El professor ha parlat d'estadística als alumnes.

Els constituents d'una oració poden estar al mateix nivell sintàctic, com en el cas del predicat i el subjecte, o bé dependre l'un de l'altre, com en el cas d'un complement del verb respecte al verb.

Digues quin tipus d'enunciat és cadascuna de les expressions següents:

- A les quatre en punt.
- Què mala sort!
- Est!
- Aquí!
- Vine!
- El Barça, creixió a tres jorades del final!
- El cotxe va zajar la inaccional tècnica sense problemes.

32 Estudi de la llengua Estudi de la llengua 33

Exposició dels continguts de gramàtica, ortografia i lèxic.

Gran quantitat d'exemples.

Preguntes complementàries a l'exposició.

L'oració I: definició i classes ACTIVITATS L'oració I: definició i classes **2**

2.3 Classes d'oracions segons el grau de complexitat sintàctica

Una oració pot tenir graus diferents de complexitat sintàctica segons el nombre de verbs en forma personal i el nombre d'estructures de subjecte i predicat que contingui. D'aquí amb el grau de complexitat sintàctica, distingim oracions simples i oracions compostes.

• Oracions simples

Les oracions simples tenen un sol verb en forma personal i, per tant, una sola estructura de subjecte i predicat.

El finalista estava recollit!

Subjecte Predicat

• Oracions compostes

Les oracions compostes tenen més d'un verb. Es poden donar dos casos:

– Que tinguin dos o més verbs en forma personal:

La Neus balla la Meléngua i en Pol toca la guitarra.

Oració personal Oració personal

– Que tinguin un verb en forma personal i un altre en forma no personal que dependi d'aquest primer:

En Pau desitja portar el gegant per la Festa Major.

Oració personal Oració no personal que depèn de l'oració

Les oracions que formen una oració composta poden estar, dins de l'estructura oracional que comparteixen, al mateix nivell o mantenir una relació d'inclusió l'una dins de l'altra. En el primer cas, parlem de **coordinació d'oracions** i en el segon, de **subordinació**.

– La coordinació d'oracions. L'oració composta *Els dies seuen fàcilment i els dies passen* veig a veure dos verbs coordinats que, dins de l'estructura oracional, estan situats al mateix nivell sintàctic i que es relacionen per la conjunció coordinant *i*.

De vegades, les oracions que formen una oració composta estan al mateix nivell sintàctic, però els connectors se substitueixen per una pausa, en la llengua oral, o per un signe de puntuació, en la llengua escrita. En aquest cas, es parla de **justaposició d'oracions**: *En Marc toca la flauta, l'Alba canta*.

– La subordinació d'oracions. L'oració composta *En tu agudava la pel·lícula que em vas recomanar* conté dues oracions relacionades per un nexu subordinant (*que*) que inserix la segona (en tu recomanava una pel·lícula), anomenada subordinada, en la primera (tu recomanava una pel·lícula), anomenada principal. D'altra banda, la segona oració funciona com un complement del nom *pel·lícula*, ja que li aporta una especificació complementària (indica a quina pel·lícula es refereix l'emissor).

Les oracions subordinades formades al voltant d'una forma no personal del verb no tenen un nexu subordinant: *Des d'aquí veig entremunt-se els arbres*.

2.1 Classifica les oracions següents des del punt de vista del grau de complexitat sintàctica. Per a fer-ho, escriu una redacció en què facis servir els termes següents i els exemplifiquis amb les oracions:

- oració simple / oració composta
- forma personal del verb / forma no personal
- infinitiu, gerundi
- coordinació (justaposició) / subordinació

a. Se li acosta un home magenta, amb aspecte negatiu.

b. Promet-li que li dedicà la vida sencera.

c. D'hora blau s'està al cafè, fent anar la cullereta dins d'una tassa de porriol.

d. Ella no l'estima i això el regateja?

e. Parli amb ella, murri-li una escena de gelosia, amenada-la.

f. Que m'ajudi a sortir-me'n.

2.2 Determina quin és el subjecte del verb *passar* en cadascuna d'aquestes oracions compostes:

- a. El van veure que passava amb cotxe.
- b. El van veure quan passàvem amb cotxe.
- c. El van veure passar amb cotxe.
- d. El van veure passant amb cotxe.

Explica si entre les oracions anteriors hi ha algun cas d'ambigüetat.

2.3 Transforma aquestes oracions simples en oracions compostes seguint les indicacions en cada cas:

- a. Mestí és molt hàbil [+ comparació amb un altre jugador].
- b. Voltaran a favor dels pressupostos [+ condició].
- c. Ens aturarem a la parada [+ especificació de la parada].
- d. Van acordar una cosa [+ concreció del que es va acordar].
- e. Envia-li un correu electrònic [+ ordre alternatiu].
- f. Després de canviar en el disc dur [+ acció complementària].
- g. Les noies van rissicar [+ causa].

Llegeix aquest fragment del poeta Joan Margarit i, després, les faig:

La meua ambició amb Subirachs

Valgu conèixer Josep Maria Subirachs a finals de l'any 1962. Jo tenia vint-i-quatre anys i era un estudiant que estava a punt de començar l'últim curs d'arquitectura. Jo era un jove poeta desconegut i ell era un escriptor de renom de arca, amb una obra important i reconeguda. Aquells dies jo ajudava el meu pare i, quan va proposar un monument commemoratiu a les víctimes de la riada del Vallès de 1962, vaig conèixer Josep Maria Subirachs.

JOAN MARGARIT, "Margarit-Subirachs, una amistat", Col·lecció, 12 de març del 2016 (adaptació)

Indica els casos de coordinació i els de subordinació:

- En cada cas de coordinació, indica les oracions coordinades.
- En els casos de subordinació, delimita les oracions subordinades i les principals corresponents.

2.4 Elabora un esquema que reculli el que has estudiat en aquesta unitat: les diferents classes d'enunciats i d'oracions. Del títol "oracions", desglossa un altre petit esquema amb les quatre característiques de l'oració.

```

    [ 1. Interjeccions ] - [ 2. Expressions exclamatives ]
    [ 3. Respostes a preguntes ] - [ 4. Fragments elíptics ]
    [ 5. Oracions ] - [ 6. Oracions compostes ]
    [ 7. Oracions compostes ] - [ 8. Oracions compostes ]
    [ 9. Oracions compostes ] - [ 10. Oracions compostes ]
    
```

42 Estudi de la llengua Estudi de la llengua 43

Informacions complementàries.

Cada unitat inclou una bateria d'activitats molt variades d'exercitació i reflexió lingüística.

Activitats d'estudi de la llengua

Normes d'ús

ACTIVITATS L'oració i: definició i classes **2**

1 Llegiu el text següent amb atenció:

Quim Monzó (Barcelona, 1952) ha convertit la novel·la, el conte i el periodisme i ha fet col·laboracions de caire humorístic als mitjans de comunicació. La bona manera que llegals és una bona mostra de l'exploració de noves comunicacions i lingüístiques que caracteritzen la prosa d'aquest autor.

PER QUÈ LES BUSQUES DELS BELLOIGES GIREN EN EL SENTIT DE LES BUSQUES DELS RELLOTGES?

1. Thome blau s'està al cafè, fent anar la culletera d'una tassa de postis. Se li aconxa un home magenta, amb aspecte neguitós.
—He de parlar amb vostè. ¿Puc seure?

2. —Segut.
—No sé per on començar.
—Pel començament.
—El mes passat vaig seduir la seva dona.
—¿La meua dona?

3. —Sí.
Thome blau triga quatre segons a contestar.
—¿Per què m'ho ve a explicar?
—Perquè des d'aleshores no vic.
—¿Per què? ¿L'estima tant que vol viure amb ella?
—Ella no l'estima i això el neguioja?
—No.
—¿És el remordiment, potser?
—No. És que passa és que no em deixa viure. Em traca de dia i de nit. I si no contesto ve a casa. I si no hi sóc em busca per tot. Em ve a veure a la feina, diu que no pot viure sense mi.
—¿I?
—He perdut la tranquil·litat. Des que la vaig conèixer no me l'he pogut treure del damunt ni un sol dia. ¿Vostè no s'ha adonat de res?
—¿Quan la va conèixer?
—Fa un mes i mig. Vostè era a Roma.
Efectivament, Thome blau va ser a Roma fa un mes i mig.
—¿Com ho sap, vostè, que jo era a Roma?

—¿Que no em creu? M'ho va dir ella, quan la vaig conèixer. La vaig conèixer en un curs d'informàtica. Efectivament, la dona va fer un curs d'informàtica aprofitant que Thome blau era a Roma.
—¿Què vol, doncs? —diu el blau.
—Que m'ajudi a sortir-me'n. No és que no m'agradi, la seva dona. És extraordinària, intel·ligent, sensual. ¿Què li he de dir? Però...
—És molt absorbent.
—¿Oí que sí? —diu, content, Thome magenta, veient que Thome blau el compèn.
—Té ganes de treure-se la del damunt.
—Sí, francament.
—No et desga tranquil ni un moment, ¿oi? Si et veu tot sol, fumant, prenent la fresca, llegint el diari, estudiant, mirant el programa de televisió que més li agrada, el que sigui, immediatament se li ocorre al damunt i comença a fer-li magarrufes.
—A més, si no estàs del tot per ella, es pensa que tu n'has i que se pot no hi dir cap dia, vull demanar-li un favor: parli amb ella, munti-li una escena de gelosia, amenaci-la. El que sigui. Qualsevol cosa perquè no ens vegem mai més.
—¿De debò vol treure-se la del damunt?
—Sí, síplau.
—Res més fàcil. Faci com jo. Deixi de defugir-la, no s'amagui, sigui amable, tendre, considerat. Estigui més per ella que no pas ella per vostè. Truqui-li, digui-li que l'estima com mai no ha estimat. Prometi-li que li dedicarà la vida sencera. Cada dia.

Quim MONZÓ, *El perquè de tot plegat*. Edició Quaderns Crema

2 Busca exemples d'enuciats no oracionals del text de Quim Monzó i digues, en cada cas, de quin tipus són. Després, escriu exemples dels tipus d'enuciats que no estiguin representats en el text.

3 Busca oracions en el text que compleixin cada una de les condicions següents:

- Que tingui diversos subjectes explícits.
- Que el subjecte sigui implícit i referit a qui parla.
- Que el subjecte sigui implícit i referit a qui escolta.
- Que el subjecte sigui implícit i referit a una tercera persona.
- Que no tingui subjecte possible.

4 Construeix enunciat no oracionals basats en el mot rat. Digues si t'és fàcil o difícil explicar el significat d'aquest mot i, després, consulta'n la definició en el diccionari.

5 Busca cinc títols de premsa en forma de frase nominal i transforma'ls en una oració.

Fes el mateix amb el títol de premsa d'aquest diari:

6 Esciu aquestes oracions amb les transformacions que s'indiquen pel que fa al subjecte:

- La Maria ha muntat una empresa de menjar a domicili. (Fer implícit el subjecte.)
- Vin recaptant un superheroi sota les runes. (Fer explícit el subjecte.)
- L'arbú de la platja s'ha estuat. (Postposar el subjecte al predicat.)
- Dissocte es manifestava els tebiatadors autòctoms. (Intercalar el subjecte entre dues parts del predicat.)

7 Corregeix la concordança d'aquesta oració de les dues maneres possibles, per la qual es formin dues oracions correctes:

La gent reunida en assemblees consideren que les condicions són insostenibles.

8 Digues si les afirmacions següents són certes o falses:

- Els constituents d'una oració són el predicat i el subjecte.
- Els constituents d'una oració són cadascun dels mots que la formen.
- Els diversos constituents d'una oració es troben en el mateix nivell sintàctic.
- Cada constituent d'una oració està necessàriament inclòs en un altre.
- Estructura jeràrquica dels constituents i el significat global de l'oració estan íntimament relacionats.
- Estructura jeràrquica dels constituents resol els casos d'ambigüitat.
- Els components d'una oració seixen ser el predicat i el subjecte.

9 Distingeix en aquesta oració tres nivells de jerarquia de constituents. Tanca en un requadre primer el subjecte i el predicat i, després, en requadres cada vegada més petits i ínters, els constituents de nivells inferiors:

L'excursion va arribar a l'Alc d'aquell collinet altíssim.

36 Estudi de la llengua

Les activitats de pràctica i consolidació dels continguts de llengua inclouen una gran varietat de textos per a afavorir la competència lingüística dels alumnes.

Normes d'ús **2**

ACCENTUACIÓ DE LA E I LA O EN LES PARAULES QUE NO SÓN VERBS

	E	O
PARAULES AGUTES	Majoriàriament porten accent greu (´)	Majoriàriament porten accent agut (´)
	café, espés, Mercè, vestit, mossón...	avís, comú, quèssio, campó, opavís...
	No segueixen la norma general	
	Mots provinents del francès: etat, consens, partit, puré... Els obviats i els compostos de bé: també, maibé. Els noms que fan el plural en -es: cogrés, excés, revés... Altres mots: només, després, atipatitzat, poronó, abocé...	Paraules d'ús freqüent: aló, aló, però... Els compostos de bé, si i bé: de deó, resó, semó... Alguns noms: capó, amó, respó, metórdi, toró... L'adjectiu talló. Els compostos de -gru, os i -os: cogrés, mosó, centó...
PARAULES PLURALS	Majoriàriament porten accent greu (´)	
	llicenci, píssol, trévol, temabénel...	opió, pòbit, orfèic, sòlid...
	No segueixen la norma general	
	prístec, prístec, forésac, cívool...	estómac
PARAULES ESORIBIDES	Majoriàriament porten accent greu (´)	
	métode, matèria, celibre, comido...	galitèrre, hivèria, calloin, apere...
	No segueixen la norma general	
	engleia, fàmens, fivèstega, cervats	fèrreub, tóvabla, pòvom, bértora

1 Accentua els mots aguts següents i indica quins es regelen per la tendència majoritària i quins no la segueixen:

àngles - mossen - serios - vulle - consiliació - comite
valls - escen - agressió - bocagros - amos - voste
otromes - cagris - petto - goncos - frencois - burges
Penedes - Marca - penos - investigació - pero - espics

2 Explica per què porten accent els mots aguts rotundins i entremés. Digues, també, per què el porten, respectivament, agut i greu.

dobé - etreters - priogé - esgèsia - comode - democrata
meit - costan - colera - formala - lèrio - prestec - prasin
indiferència - soció - modol - ferístec - astomec
fenomens - porvora - patètic - fèria

3 Explica per què l'accent de l'expressió a col·lèbè és greu.

4 Explica per què l'accent de l'expressió a col·lèbè és greu.

5 Accentua els mots plans i esoribides següents i classifica'ls en dues columnes, segons que es regelen per la tendència majoritària o per la minoritària en els tipus d'accent:

dobé - etreters - priogé - esgèsia - comode - democrata
meit - costan - colera - formala - lèrio - prestec - prasin
indiferència - soció - modol - ferístec - astomec
fenomens - porvora - patètic - fèria

6 Completa les oracions amb la forma de l'article o de la preposició que correspongui:

- Diu que es disfressa Spideman.
- l'olanda ens va explicar importància de educació en higiene.
- Aquestes dues no fanen les paus; ni una ni altra no volen cedir.
- Podreu treuar a aquesta emissora FM, de una a les tres de la tarda.
- Els han convocat 1 de maig a jugar un partit hoquei per a participar en XI jornada esportiva de escola.

7 Esciu el substantiu abstracte corresponent a cadascun dels adjectius següents, precedit de l'article:

insensat - impacient - humili
hoerit - incapaç - únic

8 Esciu en singular aquests sintagmes:

les lites - les ungles
les instal·lacions - els halls
les asimetries - les lites
les hipòtesis - les informeres
els loguts - els italians

42 Estudi de la llengua

Aquest apartat de la unitat és un recull visual de la normativa per a evitar els errors de correcció més freqüents.

Activitats de sistematització dels continguts normatius.

Text emblemàtic i activitats de comunicació

Comunicació

Informació sobre el tipus de text o sobre aspectes de comunicació de la unitat.

La notícia 2

El País, 16 de desembre de 2014

VIDA UNIVERSITÀRIA DEL BARCELONÈS NORD

Santa Coloma presenta el primer grau d'Espanya de Gastronomia

Els estudiants del campus alimentari de la UB cuinen a la Biblioteca del Fondo **Joan Roca i Ferran Adrià assessoren aquesta nova línia d'estudis**

CARLES COLS / SANTI COLONS DE GRIBENET

El fogons de la biblioteca del barri del Fondo de Santa Coloma de Gramenet té, efectivament, una biblioteca amb una cuina perfectament equipada entre les prestatgeries dels llibres de consulta es van posar a l'obra per a presentar els primers llicenciats universitaris en Gastronomia. Aquest any, el campus alimentari de la Universitat de Barcelona (UB) té a Santa Coloma va obrir les portes a la primera promoció de graduats amb formació acadèmica. La demanda va superar les expectatives. No va quedar ni una plaça lliure.

No hi ha una altra facultat així ni a Espanya ni, amb idèntiques característiques, a tot Europa, assegura Miquel Babut, rector d'aquest singular campus situat a l'antiga masia de Torribera. És un espai singular, de classes pràctiques que a vegades fins someren d'èmfases: passat uns quants estudiants participaven en un tast d'algues i que firmen convívius de col·laboració empresarial de noms també xocants, i com a mostra hi ha, per exemple, l'assessorament dels cuiners Joan Roca i Ferran Adrià.

FÍSICA I QUÍMICA// Ahir, a la Biblioteca del Fondo, mitja dotzena d'estudiants, alguns d'ells procedents de batxillerats científics (cosa que sembla que és un avantatge, ja que hi ha més química i física en la cocció del que d'entrada sembla), van fer més una exhibició que no pas una classe convencional. El propòsit era publicar fins a quin punt Santa Coloma s'ha situat en el mapa universitari, una cosa encara no gaire sabuda.

La demostració que van fer, allí, al costat de les butaques de lectura, va tenir, a més, un cert accent molt propi del barri del Fondo. Entre altres plats, van cuinar una escudella catalana en què van introduir un toc oriental, mediterrani, perquè incloïa una peça de aïoli sense de cam de cavall. Hi ha qui sosté que algun dia Santa Coloma donarà unes grans alegries culinàries, junt quan la generació dels fills dels nous immigrants arribi a la maduresa laboral i ajuntin les seves tradicions familiars amb les dels fogons locals.

1. Fixa't en la notícia de la presentació del grau de Gastronomia i distingeix-hi les diferents parts, característiques però no exclusives, d'aquest gènere:
 - peu de foto
 - titular
 - intertítol
 - subtítol
 - cos de la notícia
2. Destaca, d'acord amb la classificació dels tipus de text segons la intenció de l'emissor, un passatge d'aquesta notícia de caràcter expositiu i un de predictiu.
3. Tria un diari en llengua catalana, busca-hi exemples dels gèneres periodístics que figuren en la taula següent, escriu-ne el titular i anota la pàgina en què es troben:

Gènere informatiu	Gènere d'opinió
notícia breu	editorial
notícia	article de fons
crònica política	columna de col·laborador
crònica esportiva	crònica cultural
reportatge	viatges o lloc clàssic
entrevista	carta al director
4. Anomena les seccions del diari diferents dels gèneres periodístics exemplificats en l'activitat anterior.

Joves estatutats, el difícil repté d'emancipar-se

"Sense preguntes no hi ha vida"

On és la classe obrera?

El Campionat de Catalunya de futbol té una gran característica

Text model representatiu de la tipologia per a treballar.

Activitats d'anàlisi del text.

La notícia 2

1 El text narratiu

Un text narratiu és un text que presenta una successió de fets, reals o imaginaris, situats en unes coordenades de temps i d'espai determinades. Si els fets són reals, ens trobem davant d'un text de la vida quotidiana o dels mitjans de comunicació, com ara la notícia o la crònica. Tanmateix, en el text narratiu desplega tota la seva potencialitat és en la ficció literària. En el cas de la narració literària, l'autor crea un emissor, que s'anomena narrador, el qual s'adreça a un receptor o destinatari, que és designat com a narratari.

2 Característiques textuais

Des del punt de vista dels tres que l'identifiquen com a tipus de text, el text narratiu literari consta de quatre elements característics:

- **La trama**, que és el seguit de fets i accions que constitueixen la història. Generalment, el relat segueix un ordre cronològic i s'organitza en plantejament, nus i desenllaç. Ara bé, l'ordre narratiu no ha de coincidir totalment amb l'ordre de la història: pot haver-hi anticipacions de fets que passaran més endavant i retrospeccions cap a fets que han tingut lloc abans del moment narratiu en què ens trobem.
- **El narrador**, que és la instància que explica la història i que determina el punt de vista des del qual es relaten els fets. Pot formar part de la trama (narrador líter) o ser-ne un simple espectador (narrador extern); en el primer cas, sol utilitzar la primera persona gramatical i, en el segon cas, la tercera.
- **Els personatges**, que són les entitats personals que protagonitzen l'acció narrada. Generalment, són identificats amb un nom propi o comú, o amb els seus trets més rellevants, si bé en el cas de les narracions literàries són objecte d'una caracterització més detallada.
- **El marc narratiu**, conformat per l'espai i el temps en què es desenvolupa l'acció narrada. Com a norma general, la descripció d'aquest marc és simbòlica, si bé en el cas de les narracions literàries és més rica en detalls.

3 Característiques gramaticals

Dels textos narratius, literaris o no, cal destacar les característiques gramaticals següents:

- L'ús de verbs com a classe de mots que expressen les accions de la narració. Els temps verbals més utilitzats són els que expressen passat, l'imperfet, el passat simple, el plusquamperfet i el passat anterior. Ocasionalment, es fa servir el present, per exemple en textos històrics en què l'emissor vol acostar-se al receptor (*El rei En Jaume conquerí Mallorca el 1229*).
- L'ús d'adverbs i locucions adverbials de sentit temporal, que permeten situar en el temps les accions successives (*avui, des d'ara*).
- L'ús de connectors temporals que enlacen les diferents accions que formen el relat (*després, més tard*).

4 Exemples de textos narratius

Troben textos narratius en diferents àmbits d'ús:

- En la vida quotidiana, en trobem d'orals informals (per exemple, l'explicació de la jornada, o d'una part significativa del dia, en un àpat familiar), d'orals formals (per exemple, la declaració davant de la policia o d'un jutge sobre un incident a la via pública), d'escrits informals (per exemple, un correu electrònic a un amic sobre les activitats d'un dia de vacances) i d'escrits formals (per exemple, una redacció escolar).
- En els mitjans de comunicació, abunden les notícies i les cròniques, tant orals com escrites. En són exemples la crònica oral en directe de temàtica esportiva o d'accidents o atemptats, la crònica de l'activitat parlamentària d'un dia determinat, la crònica d'un concert o d'un esdeveniment artístic o cultural i la crònica de guerra. En les notícies, especialment les breus, el caràcter narratiu sol ser menys evident que en les cròniques, ja que solen limitar-se a un fet i, sumàriament, a les seves circumstàncies.
- En l'àmbit creatiu, en són exemples els gèneres literaris narratius populars, com ara la rondalla infantil o la llegenda, i els cultes, com ara el conte, la narració breu i la novel·la, però també altres expressions artístiques, com ara els còmics i els guions de les pel·lícules. També amb intenció creativa i vehiculats a través de la televisió, trobem els guions dels programes dramàtics en els seus diferents formats.

Marges amb imatges i informació complementària.

Proposta de treball d'expressió escrita i oral sobre la tipologia treballada.

Tècniques d'anàlisi i expressió

Posa't a prova

Informació sobre l'autor, el text, contextualització...

Text per a treballar.

Tècniques d'anàlisi i expressió Tècniques d'anàlisi i expressió **2**

LES PREGUNTES DE CERT O FALS

Les preguntes de cert o fals consisteixen en un seguit d'afirmacions, cadascuna de les quals es presenta acompanyada de dues caselles per a marcar-hi l'opció correcta (cert o fals) segons corresgui, si bé també hi pot haver una sola casella per a encipar amb una "C" o una "F".

La primera consideració que cal tenir en compte és si els errors penalitzen o no. En general, hi ha dues possibilitats:

- Els errors no penalitzen. En aquest cas, és millor respondre totes les preguntes, fins i tot aquelles la resposta de les quals no coneixem.
- Els errors descompen puntuació. En aquest cas, cal contestar les preguntes la resposta de les quals seguim i, després dels punts que necessitem i del descompte que hi hagi en joc, cal respondre també aquelles de les quals estiguem força segurs. Dedicarem en blanc les preguntes que no sabem respondre o de les quals no estiguem segurs.

MODEL D'ENUNCIAT

Indica si les afirmacions següents són certes (C) o falses (F). Tingues en compte que cada encert compta un punt i cada error en resta mig:

- Els enunciats tenen un significat complet.
- Les interjeccions poden ser exclamatives o el·líptiques.
- Les respostes a preguntes són un tipus d'enunciat.

PAUTES PER A RESPONDRE

1. Llegir atentament l'enunciat i entendre bé totes les afirmacions.
2. Fixar-se especialment en aquelles afirmacions en què alguna paraula ens sembli determinant per a decidir la resposta.
3. Respondre primer aquells ítems dels quals estem segurs. Després, haurem de valorar si val la pena correr el risc de respondre bé o malament o si és millor deixar les respostes en blanc.

LES PREGUNTES DE RESPOSTA MÚLTIPLE

Les preguntes de resposta múltiple consisteixen a triar la resposta o les respostes correctes entre un conjunt de propostes. Normalment, cada resposta va acompanyada d'una casella per a marcar amb una creu en cas que sigui l'opció o una de les opcions correctes.

A més del possible descompte de punts per errors, és molt important fixar-se si l'enunciat demana de marcar una sola resposta o més d'una. La possibilitat que no hi hagi cap resposta correcta entre les propostes ha d'estar indicada en el mateix enunciat.

MODEL D'ENUNCIAT

Digues quines de les afirmacions següents són correctes:

- Enunciat i oració són conceptes equivalents.
- Els enunciats són més curts que les oracions.
- Tots els enunciats són oracions, però no totes les oracions són enunciats.
- Les oracions són més curtes que els enunciats.
- Totes les oracions són enunciats, però no tots els enunciats són oracions.
- Tant els enunciats com les oracions poden ser exclamatives.

PAUTES PER A RESPONDRE

1. Llegir atentament l'enunciat i entendre bé totes les afirmacions.
2. Quantificar el nombre de respostes que poden anar a ser correctes segons l'enunciat.
3. Agrupar les afirmacions en blocs lògics i, dins d'aquests blocs, constatar quines respostes no serien correctes i compatibles perquè entre aquestes hi ha contradiccions.

1. Explica el significat dels adjectius següents:

- el·líptics
- explícit

Digues com aquests significats et podrien ajudar a contestar les afirmacions en què apareixen.

2. Imagina't que saps dues respostes amb tota seguretat, que dubtes en dues més i que no tens ni idea de la cinquena resposta. Digues quina puntuació trobaràs si:

- a. Respon correctament les dues afirmacions que saps i incloues les altres tres.
- b. Respon correctament les dues afirmacions que saps i deixes en blanc les altres tres.
- c. Respon correctament les dues afirmacions que saps, deixes en blanc la que no saps i encertes les dues en què dubtaves però que has contestat.
- d. Respon correctament les dues afirmacions que saps, deixes en blanc la que no saps i encertes una de les dues en què dubtaves però que has contestat.
- e. Respon correctament les dues afirmacions que saps, deixes en blanc la que no saps i no encertes cap de les dues en què dubtaves però que has contestat.

3. Resol el model d'enunciat.

1. Digues quines respostes correctes podria haver-hi en l'activitat model, segons l'enunciat. Quin mot de l'enunciat ho indica?

2. Agrupa les afirmacions de l'activitat model en els dos blocs següents:

- a. Definició i abast d'enunciat i d'oració.
- b. Extensió dels enunciats i les oracions.

- Hi ha alguna afirmació que no quedi dintre de cap d'aquests dos blocs?

3. Fixa't en cadascun dels blocs i contesta:

- a. Quines respostes no són compatibles entre si.
- b. Cal que alguna de les respostes de cada bloc sigui correcta? En cas afirmatiu, quantes?

4. Contesta el model d'enunciat.

5. Explica què vol dir l'expressió per eliminació aplicada a la solució de preguntes de resposta múltiple.

Treball d'aspectes molt concrets d'expressió escrita a partir d'un model.

Després de l'anàlisi del model, es proposen activitats de producció.

Posa't a prova **2**

Josep Pla i Cerdanyol (Públic, 1897 - Bell-lloc, 1981) va ser un dels principals periodistes catalans contemporanis i va tenir l'art, sense d'altres, de renovar un gènere i una forma de parlar del nostre temps i de la nostra cultura.

Derelectes

El *derelecte* —conegut— més amic de la costa del cap de Creus es troba a Galladeta. N'hi deu haver, és clar, de molt més amics; però, d'aquests, ja no n'hi ha gaire en la memòria humana. A l'entrada de la cala de Galladeta hi ha, al fons del mar, les desferes d'un vapor anglès, el *Bushill*, que es pensé l'any 1884 en circumstàncies pràcticament desconegudes.

Galladeta és un paratge remot i solitari, de més enllà del pla de Taldà, una de les darreres calas de la mar d'Amunt, tocant ja a la inflexió que fa el litoral en dibuixar el golf de la Seba. És una incisió de la mar d'una península absoluta, passablement resguardada de nord i de mestral. [...]

Del naufragi del *Bushill*, se'n parla molt en el país, i el senyor Pell, que dibuixava, a Cadaqués, quadres de menjador, convertí la caladeria en una marina dramàtica. El quadret dona una idea del que fou el vaixell: una xemeneia alta i prima, el pal de proa amb dues croasses, cosa que indica que utilitzava les veles per navegar, i això fou molt corrent en l'època de què parlo. Les màquines tenien poca força, i les veles no solament ajudaven, sinó que donaven a la navegació més estabilitat. El cas del *Bushill* era llarg i prim com un cigar.

La tradició oral del naufragi assenyala que el vaixell embarrancà a l'illa de Portalló, que hi anà a topar frontalment, sense compliment, d'una manera inexplicable. Dic inexplicable perquè aquesta és la paraula que solen usar els darrers contemporanis del naufragi. La paraula inexplicable no té sentit aplicada a les coses del mar —bevat de les coses que hom ha pogut presenciar, i encara! En les coses del mar sempre hi ha una cosa obscuro i inabastable.

Quina fou la causa del naufragi? Fou un accident deliberat i voluntari? Fou un descuit, una badia, una pèrdua momentània de la noció de la resistència produïda per una excessiva concentració d'alcohol en el senyor del capità i dels oficials? Aquesta hipòtesi és sempre fàcil de formular, tractant-se sobretot d'un vaixell del nord. N'hi ha tants que naveguen amb un perill alcohòlic a l'air! La nit de la desgràcia no féla pas mal temps: una nit d'hivern com tantes n'hi ha en mar.

La topada degué ésser violenta. El *Bushill* quedà consentit amb una magna nau a punt de badar-se. L'endemà entrà el mestral. Tots els objectes per desordenar-se foren menjats. El vent i la mar el sacsejaren d'una manera tan dura i natural que, efectuat com un cistell, s'enfonsà al fons del mar.

Ja gairebé setanta anys que hi és, i ara mateix ja no es recorda ningú del naufragi. Els quadres del senyor Pell han desaparegut dels menjadors i el golf ha canviat. Del vaixell se'n han extret unes tres-cents tones entre ferro i coses d'algun valor. La desferes es troba en un estat avançat de desvenciació per les forces vives del mar. Carnegada de deposicions minerals, amb tota una invasió biològica —botànica i animal— arropada a la seva estructura, els bousos que l'han recoberta en parlen com d'una baderna en procés d'esdevenir fantasmagòrica i línia.

JOSEP PLA, *Aigua de mar*. Editorial Destino

1. Digues si les afirmacions següents referides al text que has llegit són certes (C) o falses (F):

- El vapor anglès es va perdre a la cala Galladeta i després s'enfonsà.
- El *Bushill* s'enfonsà després d'embarrancar-se a la costa.
- El naufragi va presenciar el vaixell.
- La cala Galladeta ocupa una posició atípica.

2. Fina'l que, en el fragment següent, Josep Pla fa servir la paraula *coses* (o *coses*) en quatre ocasions. Canvia-la almenys tres vegades per un mot més precís i fes les modificacions que calgui:

La paraula *inexplicable* no té sentit aplicada a les *coses* del mar —bevat de les *coses* que hom ha pogut presenciar, i encara! En les *coses* del mar sempre hi ha una cosa obscuro i inabastable.

3. Digues quines hipòtesis aporta l'autor com a causa del naufragi del *Bushill*.

4. Explica amb les teves paraules el significat de cadascun d'aquests fragments del text de Josep Pla:

- i. És una incisió de la mar d'una península absoluta [...].
- ii. [...] el senyor Pell, que dibuixava, a Cadaqués, quadres de menjador [...].
- iii. La desferes es troba en un estat avançat de desvenciació per les forces vives del mar.

5. Digues amb quins tres objectes és comparat el vaixell.

6. Busca una paraula o expressió sinònima per a cadascuna d'aquestes paraules subratllades en el text:

derelecte - castre - merot - consensit - inítils

2. Escriu un títol, en forma de frase nominal, de la notícia que explica l'accident del *Bushill*.

3. Distribuïu en aquesta ocasió tres nivells de jerarquia de constituents. Toca en un quadrat primer el subjecte i el predicat i, després, en quadrats cada vegada més petits i interns, els constituents de nivells inferiors:

El *Bushill* es perdé l'any 1884 en circumstàncies desconegudes.

4. Caracteritza aquestes ocasions del text de Josep Pla segons la modalitat enunciativa:

- Quina fou la causa del naufragi?
- N'hi ha tants que naveguen amb un perill alcohòlic a l'air!
- Ara mateix ja no es recorda ningú del naufragi.
- La topada degué ésser violenta.

5. Caracteritza aquestes ocasions segons el verb que utilitzen:

- Galladeta és un paratge remot i solitari.
- La nit de la desgràcia no féla pas mal temps.
- En les coses del mar sempre hi ha una cosa obscuro i inabastable.
- Les màquines tenien poca força.

6. Posat en la pell del capità del *Bushill* i redacta un text breu que narri com es va produir l'accident. Fes-ho de manera que el relat compleixi les condicions següents:

- Ha de contenir, almenys, una oració de cadascuna de les diferents modalitats enunciatives.
- Ha de contenir, almenys, en cas de coordinació d'oracions i un de subordinació d'oracions.

Aquesta secció segueix l'estil i el plantejament de les proves d'accés a la Universitat.

Activitats d'aplicació dels continguts apresos en la unitat: comprensió, anàlisi i expressió.

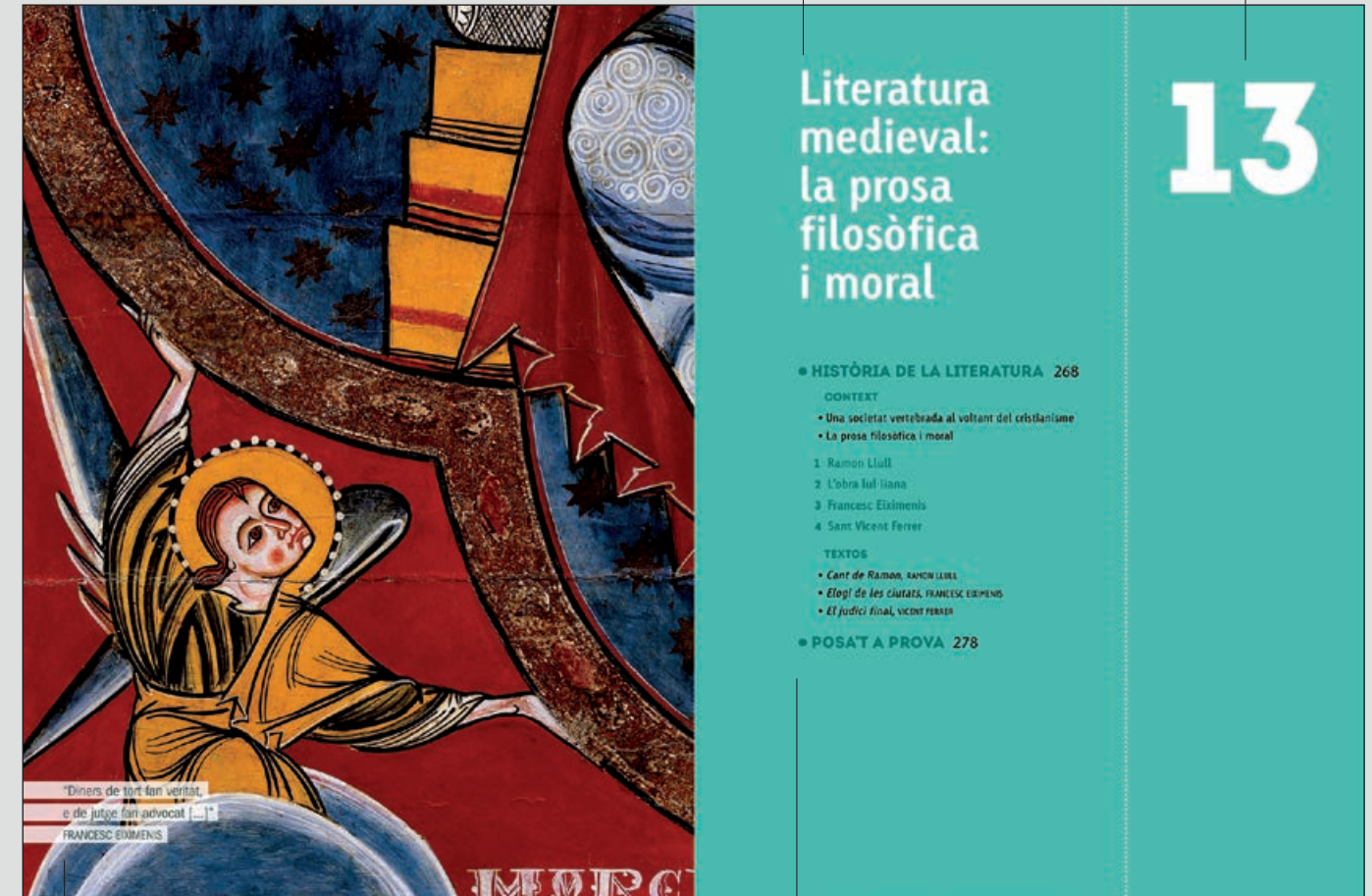
Inici de la unitat

Títol de la unitat.

Nombre d'unitat.

COM SÓN LES UNITATS DE LITERATURA?

- Els llibres de l'alumne tenen **9 unitats de literatura**.
- Les unitats de literatura tenen la història com a fil conductor, des dels orígens de l'edat mitjana fins a l'actualitat. A més, es treballen aspectes de teoria literària (gèneres, recursos) i es prepara els alumnes per a aprendre a analitzar i comentar textos literaris de cada període.
- S'ha fet una acurada selecció de fragments perquè l'alumne pugui entendre el context i faci un treball de comprensió i anàlisi textual. Tot des d'una perspectiva molt aplicada i competencial.
- Totes les unitats acaben amb la secció **Posa't a prova**, que proposa un treball de comentari de text literari i permet valorar el progrés de cada alumne al final de la unitat.

Citació d'un personatge destacat de la cultura sobre la llengua o la literatura. Serveix de motivació o punt de partida per a iniciar la unitat.

Índex de continguts de la unitat agrupats per seccions.

Context

Història de la literatura

La literatura medieval: la prosa filosòfica i moral

CONTEXTE

El digne de la Creació, que es troba al *Primer Capítol* de la *Summa Arithmètica* de Ramon Llull, és un exemple del seu estil de creació i organització del text. És la peça més important de l'obra filosòfica i moral de Llull.

Una societat vertebrada al voltant del cristianisme

Un dels trets més característics de la societat medieval és la idea de cristiandat, referida al conjunt de regnes cristians, en els quals la religió vertebrava l'ordre social i polític. Però el cristianisme va compartir l'espai mediterrani amb dues religions monoteistes més: el judaisme i l'islam. Sovint, aquesta coincidència es trobava en entornaments bèl·lics, com en el cas de la conquesta àrab de la península Ibèrica i la posterior reconquesta per part dels cristians (segles VIII a XV), o bé en les successives croades cristianes contra els musulmans pel domini de Terra Santa (segles XI a XIII). També en determinats moments, en la mateixa societat cristiana es donaven situacions d'agressivitat contra els jueus, que vivien en barriats anomenats calles. També es poden consultar experiències de diàleg entre aquestes religions, en forma de traducció dels textos respectius i de producció d'obres que volien atreure la conversió dels considerats infidels. La figura de Ramon

Llull és molt representativa de l'intent de mostrar la superioritat de la fe cristiana. En un sentit totalment oposat, però, també destaca la conversió a l'islam d'un altre mallorquí, el fraire franciscà Anselm Turmeda. D'altra banda, la consolidació de l'Església com a organització amb un marcat poder polític va ser percebuda, en el tombant del segle XII al XIII, com una degeneració del missatge cristià genuí. Es va produir una reacció contra la degradació de l'espiritualitat del clergat i es volia retornar als orígens evangèlics recuperant valors com la pobresa o la humilitat. Aquesta reacció es va traduir en heretgies o separacions de l'Església (bogúes, valdesos i cátars), però també en la creació de nous ordres religiosos, anomenats mendicants, que es proposaven practicar aquests valors originaris. Aquests nous ordres són, bàsicament, el franciscà, al qual va pertànyer Francesc d'Assís, i el dominic, del qual va formar part Vicent Ferrer.

La prosa filosòfica i moral

En el procés de desenvolupament de la literatura catalana contrasta l'ús perllongat de la llengua occitana en el context de la poesia lírica amb la premissa consolidació de la prosa en llengua catalana. La temàtica de la prosa pot ser filosòfica o moral, com veurem en aquesta unitat, o bé històrica, com veurem en la unitat següent. L'estil dels gèneres doctrinals va ser degut al context històric en què es van produir: la necessitat d'elaborar obres que establissin, divulgassin i difonguessin la doctrina cristiana i la pràctica moral que d'ella associada i que, a més, mostressin la seva superioritat respecte a altres religions. En aquest sentit, les obres que estudiarem compleixen una funció catequètica semblant a la que tenien les pintures murals, els retaules o els conjunts escultòrics romànics o gòtics: instruir el públic. En el cas dels textos escrits, però, només estaven a l'abast dels clergues i, progressivament, dels laics que s'anaven incorporant al públic lector.

En la societat medieval, l'Església catòlica, depositària de la revelació divina, exercí un guiatge en tots els ordres de la vida espiritual i moral. Segons el cristianisme, Déu totpoderós és el creador de l'univers i Jesucrist, el seu fill, és el redemptor de la humanitat i el model de vida que cal imitar. Valors com l'amor i el sacrifici, juntament amb el rebuig del que és material o sensual, impregnen les creacions artístiques i literàries medievals. Com a norma general, en aquestes obres l'elaboració literària està al servei de la intenció doctrinal de fons. La fe és en tot moment el punt de referència, fins i tot a l'hora d'estructurar les obres o de forjar un estil. Tanmateix, aquest fonament ideològic no és un obstacle per al desenvolupament de formes narratives, poètiques, al·legòriques o oratòries d'un alt nivell estètic. Així es pot observar en el fragment de l'Exhortació i pròleg inicial de l'obra *Romanç d'Évangeli* i *Blanquerna* de Ramon Llull.

Jesucrist honorat, Déu glorios, Senyor i creador del món i salvador del fillstrg humà, i nostre senyor sota Maria, verge gloriosa, sagi començament, signi i fi d'aquest *Llibre d'Évangeli* i de *Blanquerna*, el qual llibre és fet amb intenció de conèixer i estimar, loar, servir i honorar Déu, nostre Senyor glorios.

A significança de les cinc ratlles que nostre Senyor Déu Jesucrist prengué en la seva veua cieu per reclamar el seu poble de la servitut del diable, volem departir aquest llibre en cinc llibres per donar doctrina i regla de la manera segons la qual són significats en aquest llibre cinc estaments de gent a qui és profitós tenir aquest llibre. El primer estat és de marçal. El segon és de ermità. El tercer és de prelat. El quart és de la senyoria apostòlica. El cinquè és de vida eremita.

RAMON LLULL
Romanç d'Évangeli i *Blanquerna*

Explica com es va generar la fe cristiana en la humanitat, el sentit i l'estructura del *Romanç de Ramon Llull*.

Dades històriques i literàries del període estudiat.

Informació visual i textual de referents històrics i culturals.

Activitats sobre els continguts de la unitat.

La literatura medieval: la prosa filosòfica i moral

13

Ramon Llull en un moment de la seva vida.

1 Ramon Llull

Ramon Llull va néixer a la ciutat de Mallorca cap a l'any 1232 o 1233, tot just tres anys després que l'illa hagués estat conquerida als sarraïns pel rei Jaume I. Descendent d'una família barcelonina benestant, Llull va rebre una bona educació que li va permetre aconseguir el càrrec de serenal a la cort del futur rei Jaume II de Mallorca. Durant la seva joventut es va casar, va tenir dos fills i va crear la poesia trobadoresca.

- **La redacció d'obres:** segons explica en la seva obra autobiogràfica *Vida cristiana*, se li va aparèixer Jesucrist crucificat, fet que va motivar l'abandó de la vida cortesana i la seva conversió a una vida plenament dedicada a intentar que els infidels adoptessin la fe cristiana. Aquest projecte vital es va concretar, incansablement, a través de tres tasques complementàries: **La predicació d'obres:** que difonguessin la doctrina cristiana arreu del món i que proposessin reformes tendents a acostar la seva societat a aquest ideal.
- **La fundació d'escoles:** on s'empré el seu sistema filosòfic, la seva *Art*, i també l'àrab i altres llengües orientals, filones que podrien facilitar als missioners la comunicació amb els creients d'altres religions.
- **Els viatges apostòlics,** tant a les principals seves enteses del coneixement de l'època, com plenament a les terres dels sarraïns.

Després de la conversió de l'any 1274, va seguir uns anys d'intensos estudis, fins que el 1274 es va produir la *Il·luminació* de la muntanya de Randa, a Mallorca, en la qual, segons Llull, Déu mateix li va revelar la forma que havia de donar al seu sistema filosòfic. A partir d'aleshores, l'*Art* lul·liana va evolucionar en diferents etapes i llibres.

Entre els innumerable viatges, destaquen els que va fer per defensar el seu pensament a la Universitat de París, a la ciutat papal a Roma i a la ciutat de Viena del Delfinat, on es va celebrar un concili el 1311, com també els que el van portar directament a terra d'infidels, concretament al nord d'Àfrica. El beat Ramon Llull degué morir el mes de març de 1316 a Tunis o al voltant que el duia a Mallorca.

La figura de Llull és representativa de l'esforç de la societat cristiana per ser hegemònica en el món conegut. En un nivell més personal, Llull és un inici genial que formula i difon un sistema filosòfic que engloba totes les àrees del coneixement i que pretén competir amb el model oficial de l'Església i la Universitat. Des del punt de vista literari, Llull és el pioner de la prosa en llengua catalana i el creador d'un *Benguatge* apte per a la poesia lírica i mística i, alhora, per a l'expressió filosòfica.

El 1276 el rei de Mallorca Jaume II va fundar, a petició de Ramon Llull, un monestir per acollir un col·legi de missioners dedicat a l'ensenyament de l'àrab i altres llengües orientals. Precisament Ramon Llull, que el 1273 ja s'havia retirat una temporada a Randa per fer-hi vida contemplativa, passà gairebé tres anys a Miramar, dedicant-se a escriure 12 llibres i a escriure algunes de les seves obres.

La informació s'exposa clarament, de manera estructurada i completa.

En els marges, s'hi afegeix informació gràfica complementària i també textos.

Textos i activitats

Posa't a prova

Aquesta secció segueix l'estil i el plantejament de les proves d'accés a la Universitat.

Literatura medieval: la prosa filosòfica i moral

1.1 Les obres religioses, didàctiques i morals

Alguns dels títols més rellevants que es poden incloure en aquest apartat són la *Vida còrnicia*, la començada, el *Llibre de contemplació en Déu*, el *Llibre de l'orde de cavalleria* i el *Llibre del gentil i les tres savis*.

- El *Llibre de contemplació* és l'obra més extensa de Lluïl i té un caràcter enciclopèdic, prèvi a la sistematització que suposa la redacció de l'art.
- El *Llibre de l'orde de cavalleria* és un breu tractat destinat a la formació del cavaller cristià i una de les obres que més va influir en la literatura posterior.
- El *Llibre del gentil i les tres savis* presenta el debat entre un savi cristià, un de musulmà i un de jueu davant d'un gentil, és a dir, d'un personatge que no professa cap religió. Tots tres fan una argumentació racional de les seves creences i, si bé el gentil no fa explícita la seva opció final, el lector dedueix que la raó ha de fer que s'inclini per la cristiana.

1.2 La novel·la

Si l'element aglutinador de tota l'obra de Lluïl és la intenció que els lectors entenguin, estimin i serveixin Déu com a senyor i creador de totes les coses, aquest objectiu queda particularment ben servit amb el gènere novel·lístic, que constitueix una porta d'accés relativament fàcil al pensament de l'autor. Dins d'aquest apartat s'hi inclouen el *Romanç d'Enxat i Blaquerna*, escrit a la primera meitat de la dècada de 1280, i el *Llibre de meravelles*, redactat a finals de la mateixa dècada. En trobem davant de dues novel·les, dos protagonistes i un ideal de reforma:

LLIBRE D'ENXAT I BLAQUERNA

Blaquerna és el protagonista del Romanç d'Enxat i Blaquerna. És un jove piadós i noble, que després de rebre un exemple de vida religiosa en els diferents estats que va assolir: monjo, abat, bisbe, papa i, després de renunciar al poder, moribund, troba que caminava cap a la salvació més a Déu. En crisi espiritual, el seu cos comença a descompondre's i veu la seva condició com un símbol de la seva condició. Blaquerna dóna a terme els ideals d'organització i de reforma eclesial diferents que Lluïl, entre els quals hi ha la desmembració de la fe cristiana emprant un mètode racional.

LLIBRE DE MERAVELLES

Félix, el protagonista del Llibre de meravelles és un jove que al seu pare ensenya a viure pel món amb la virtut que adquireix. En aquest procés d'aprenentatge l'acompanyen diferents cavallers, pastors, ermitans i monjos, que li van donant totes les lectures que ensenya de les quals Félix es va beneficiant. El ricard disposa més utilitat de la saviesa que a través, però també simbolitza que ajuda a la comprensió. Ha tingut una experiència trascendent que Lluïl, entre els quals hi ha la desmembració de la fe cristiana emprant un mètode racional, validat per a tots els temps.

2.1 Indica a quins fets de la biografia de Lluïl fan referència les diferents estrelles d'aquesta composició.

2.2 Escribe una explicació breu sobre la manera com Lluïl valora la seva trajectòria, el seu estat d'ànim actual i la manera com encara el futur.

CANT DE RAMON

Lluïl va passar l'any 1300 a Mallorca i devia trobar en poca mal estat el monestir de Miramar, que havia fundat l'any 1276 perquè els frares franciscans hi estudiessin teologia i àrab. La revolta que fa de la seva vida en el *Cont de Ramon*, compost en aquest context anímic, ens diu la desesperació i, encara, la perseverança en els seus propòsits fonamentals.

Som creat e ésser m'és dat a servir Déu que fos honorat, e som creat en mant precat. En la de Déu ful pensat?¹

Jesús me veng crucificat, volc que Déus fos per mi amat.

Lo monestir de Miramar fa a frares Menors donar per sacralm a peccar.

Entre la vinça e'l fenollir amor me pres, d'eu Déus amar e entre sospirs e plors estat.

Déus Pare, fill, Déus espirat, de qui és santsa Trinitat.

tuatç com fossen demonstrat. Déus fill del cel és davallat, de una verge estat nat. Déu e home, Cris apellat.²

Novell saber hai atrobat, pot-e-hom conèixer veritat e destruir la falsedat. Sarratins seman botxjat, taittes, joves e mant errat, per lo saber que Déus m'ha dat.

Som home vell, paubre,³ menyspreat, no hai ajuda d'home nat, e hai trop gran fait emparat.⁴ Gran res⁵ hai de lo món cercat, mant bon exemple hai donat.

hoc som conegut e amat.

Vull morir en pléig d'amor. Per ésser gran no hai paor de mal príncep ne mal pastor. Tots jorns cossit⁶ la destrució, que fan a Déu li gran senyor qui meten lo món en error.

RAMON LLUÏL

1 call: caput
2 parat: parat
3 apellat: anomenat
4 mant errat: molt equivocats
5 parat: parat
6 tot gran fait emparat: entre proposat un objecte massa gran
7 res: cosa
8 cossit: a'fugit

Posa't a prova

DEL COMBAT QUE ES FÉU DAVANT DELS DOS FILLS DEL REI

En el llibre quart del *Llibre de meravelles*, dedicat als quatre elements naturals, Félix, en el seu viatge d'aprenentatge, dedica el príncep heroi d'un regne. Lluïl contraposa l'aprenentatge de les ciències al de les armes, art en el qual es forma el germà petit del príncep.

1 El fillof acabà la fillof i entrà en un bell jardí amb el fill del rei i amb altres alumnes, en companyia dels quals hi havia en Félix. Mentre el fillof anava pel jardí amb els seus deixebles, observant els arbres i les flors i les algues i les altres coses que foren gaud de veure, el mestre que ensenyava d'armes a l'altre fill del rei, vingut amb aquest altre fill, i per tal que el fill del rei que estudiava filosofia s'obrigés davant d'ell, en un bell prat, el fill del rei esgrím una bona estona amb el seu mestre.

Després de l'art d'esgrima, el fill del rei muntà en un bell cavall, i amb moltes companyes boniques, llançà a tallat i feu armes,¹ segons que el seu mestre li ensenyava. Llavors es recollí i anà l'art de les armes el fill del rei davant del seu germà; i mentre el fill del rei així combatia i jugava amb els seus companys, veí aquí que vingueren un gran nombre de cavallers. Entre aquells cavallers n'hi havia un que, fahament i contra veritat, acusava un escuder de traïció. Aquell cavaller era molt orgullós i molt fort i ben acostumat a les armes; l'escuder era un home de poca força, i no era tan colpejat com el cavaller, però tenia raó, i en això confiava. El rei pare dels dos prínceps enviava el cavaller i l'escuder al seu fill perquè combatessin davant d'ell i que en la batalla el seu fill aprengués a conèixer.

En el camp foren el cavaller i l'escuder, i al començament el cavaller donà molts grans cops a l'escuder; però al final l'escuder tregué força i virtut, per la qual venç i occí el cavaller. Molt es meravellà el fill del rei que aprenia d'armes de la derrota del cavaller. Per tal com havia començat el combat i per la fortalesa del cavaller i la migradesa de l'escuder, i pel fet que el cavaller estava més avesat a les armes que no pas l'escuder, semblava que el cavaller hagués hagut de vençer l'escuder.

RAMON LLUÏL, *Llibre de meravelles*.

1 bonic; llançar a tallat i fer armes: fer coses d'armes a cavall en camp clos
2 occir: matar
3 el fill del rei, el que aprenia armes

1 Lliga el títol literari següent i digues en quin fragment del poema es desenvolupa:
Acos amonars, "hoc agradat" on se situa una determinada acció.

2 Redacta un resum breu de l'acció i del diàleg que s'estableix entre el fillof i els fills del rei.

3 Analitza els diferents nivells narratius que hi ha en aquest passatge. Per a fer-ho, localitza en el text cadascun d'aquests nivells i explica com estan relacionats entre ells (Quintessència, Includit, contraccapítol):

- La trama principal del *Llibre de meravelles*.
- El marc narratiu del llibre quart dels elements.
- La batalla proposada com a activitat d'aprenentatge.
- La feula plantejada com a eina de reflexió.

4 Analitza, ara, les intencions de l'autor contestant les preguntes següents:

- Quins són els objectius del rei en l'educació dels seus dos fills? Quins mètodes hi posa?
- Digues per què el fillof porta el fill hereu a veure com el seu germà s'exerceix en les armes.
- Quina activitat d'aprenentatge planteja el rei al fill petit en aquest passatge?
- Quin objectiu persegueix el fillof pel que fa al fill gran? Com l'aconsegueix?
- Pel que fa a Lluïl, com explicaries la tesi de l'autor d'aquest passatge?
- Què tenen en comú l'exemple del gall i la guineu que planteja el fillof amb la història dels dos fills del rei que proposa Lluïl?

5 Digues quin recurs fa servir Lluïl per a la seva tesi sobre les ciències i les armes i justifica la teua tesi:

- Miçant una argumentació
- Miçant una al·legoria
- Miçant una fable
- Miçant una metàfora

6 Redacta un comentari interpretatiu d'aquest passatge que reculli les idees de les activitats anteriors i que segueixi aquesta estructura:

- Introducció: presentació, situació del text i enunciació de la tesi de Ramon Lluïl pel que fa a l'ensenyament de les ciències i les armes.
- Desenvolupament: explicació, primerament, de l'estructura narrativa del text i, segonament, de les actituds i les pautes dels personatges que serveixen a l'autor per a exposar la seva tesi.
- Conclusió: síntesi del sentit global del fragment i valoració de l'interès didàctic del recurs expressiu de l'al·legoria.

Activitats sobre els continguts de la unitat.

Els textos literaris s'han escollit amb cura i es treballen amb activitats molt pautades d'anàlisi i comentari.

Activitats d'aplicació dels continguts apresos en la unitat: comprensió, anàlisi i expressió.

Guia didàctica

Cada guia de curs va acompanyada d'un CD amb recursos imprimibles i descarregables, complementaris al treball del llibre.

A més, les guies didàctiques de Batxillerat aporten una completa gamma d'elements de suport a la tasca docent, tant de programació com de treball i avaluació.

En la guia...

S'hi exposen les línies generals del projecte, el plantejament i l'enfocament comunicatiu que segueix l'àrea de Llengua i literatura partint dels currículums.

S'hi explica l'estructura didàctica de les unitats.

Hi trobareu la programació general i la de cada unitat del llibre:

- els objectius didàctics,
- les orientacions didàctiques,
- els continguts,
- els criteris d'avaluació i les competències bàsiques.

En el CD trobareu:

- La guia didàctica en PDF.
- **Recursos i materials complementaris:** comentaris de text, arxius de so de les lectures, dictats, etc.
- **Activitats** de reforç i ampliació dels diferents blocs temàtics.
- **Síntesis**, quadres, taules de conceptes bàsics de gramàtica, ortografia, literatura...
- **Enllaços d'interès.**
- **Programacions amb rúbriques** en format Word.
- **Solucionaris.**
- **Pla lector** de La Galera.

NORMES D'ÚS Dièresi en les formes verbals

5 Completa les oracions següents amb el verb entre parèntesis en la persona del present de subjuntiu que convingui i la continuació que imaginis:

☐ Cal que l'estat de les coses (canviar) _____

☐ Els polítics demanen que els ciutadans (confiar) _____

☐ Els meus companys volen que jo (denunciar) _____

☐ Nosaltres trobem bé que tu (associar-se) _____

(denunciar) _____

(confiar) _____

(crear) _____

Dièresis que calguin en la conjugació del verb reduir.

TERCER INDEFINIT	CONDICIONAL SIMPLE	CONDICIONAL COMPOST
reduir	jo reduiria	jo hauria reduït
reduïes	tu reduiries	tu hauries reduït
reduís	ell / ella reduiria	ell / ella hauria reduït
reduïssim	nosaltres reduiríem	nosaltres hauríem reduït
reduïssiu	vosaltres reduiríeu	vosaltres hauríeu reduït
reduïssin	ells / elles reduirien	ells / elles haurien reduït
TERCER QUÀMPERFET	PRESENT DE SUBJUNTIU	PRETÈRIT PERFET DE SUBJUNTIU
reduïa	jo reduïssi	jo hagués reduït
reduïes	tu reduïssis	tu haguessis reduït
reduïés	ell / ella reduïssi	ell / ella hagués reduït
reduïéssim	nosaltres reduíssim	nosaltres haguessim reduït
reduïéssiu	vosaltres reduíssiu	vosaltres haguessiu reduït
reduïéssin	ells / elles reduïssin	ells / elles haguessin reduït
TERCER ANTERIOR	PRETÈRIT IMPERFET DE SUBJUNTIU	PRETÈRIT PLUSQUÀMPERFET DE SUBJUNTIU
reduïria	jo reduís	jo hagués reduït
reduïries	tu reduïssis	tu haguessis reduït
reduïria	ell / ella reduís	ell / ella haguessis reduït
reduïríem	nosaltres reduíssim	nosaltres haguessim reduït
reduïríeu	vosaltres reduíssiu	vosaltres haguessiu reduït
reduïríen	ells / elles reduïssin	ells / elles haguessin reduït
COMPOST	IMPERATIU	FORMES NO PERSONALS
reduïu	reduïu	GERUNDI
reduïssin	reduïu	PRESENT reduint
reduïssin	reduïu	IMPERATIU reduïu
reduïssin	reduïu	IMPERATIU reduïu
reduïssin	reduïu	IMPERATIU reduïu
reduïssin	reduïu	IMPERATIU reduïu

QUADRES D'INFORMACIÓ Funcions sintàctiques

Funció	Característiques	Exemples
Subjecte (S)	• Concorda en persona i nombre amb el verb. • Es pot elidir.	En Pep treballa. M'agrada molt les mandonguilles .
Complement directe (CD)	• És el complement obligatori dels verbs transitius. • No va introduït per cap preposició. (Si el CD és un pronom tònic, pot portar la preposició a.)	La Maria no diu mentides. Avui he vist la Maria .
Complement indirecte (CI)	• Fa referència a éssers animats, que puguin rebre el benefici o el perjudici de l'acció del verb. • Va introduït per la preposició a.	En Xavier dona un regal a l'Albert .
Atribut	• És el complement obligatori dels verbs atributius (ser, estar i semblar). • Sovint és un SN, un adjectiu o un SPrep. • Concorda en gènere i nombre amb el subjecte.	En Lluís és un bon noi. En Xevi és de Girona. En Poi està malalt. La Bet sembla contentada.
Complement de règim verbal o preposicional d'objecte (CRV o CPO)	• Va introduït per una preposició.	Com que se'n va a viure a Sort , la Jessica s'acomoda dels seus amics. Sempre es queixa del menjar .
Complement circumstancial (CC)	• És un complement no obligatori. • Indica les circumstàncies en què es produeix un fet (lloc, temps, manera, instrument, companyia, etc.). • Equival a un adverbi.	Llegeix molt bé . Aquestes festes no sortirem. Ha calgut per l'escala . Escriu amb bolígraf . Passa amb la seva filla .
Complement predicatiu (CPred)	• Segons el tipus de verb, és obligatori o no. • Concorda en gènere i nombre amb el subjecte o amb el CD. • Sovint és un SN, un adjectiu o un SPrep, però no és mai un adverbi.	En Miquel s'ha fet gran. Considero la Paula una bona amiga meua. Amb aquest xarop, en Poi s'ha posat bo de seguida.
Complement agent (CAg)	• Només es localitza en les oracions passives. • Equival al subjecte de l'oració activa. • Va introduït per la preposició per.	Els documents han estat custodiats per la policia . Aquesta cançó va ser composta per Schubert .

Àrea d'educadors

UN ESPAI ON TROBARÀS TOTS ELS TEUS RECURSOS

- **Espai exclusiu per al professorat** usuari dels materials de Text-La Galera.

Gestió personalitzada de tots els recursos dels teus llibres.

Contacte directe amb l'editor del teu llibre per a aclarir qualsevol dubte.

Entra i mira el vídeo de presentació

www.educadors.text-lagalera.cat

Registra't i accedeix a la teva biblioteca i a tots els recursos i serveis exclusius.

Pots incorporar recursos propis i seleccionar els recursos preferits per a preparar les teves classes.

Biblioteca personal amb accés directe a tots els teus llibres.

Un web viu que incorpora regularment recursos nous vinculats a l'actualitat.

Quaderns de llengua

- Quaderns monogràfics per a treballar de manera sistemàtica aspectes ortogràfics, morfològics i sintàctics de la llengua catalana.
- La informació es presenta en fitxes sintètiques i va acompanyada d'una gran quantitat d'activitats pràctiques i de consolidació. Són quaderns bicolors i fungibles. També estan disponibles en castellà.
- Amb solucionaris autocorrectius.

- **Quadern 1** Primeres errades
- **Quadern 2** El vocalisme
- **Quadern 3** La síl·laba, el diftong i l'accentuació
- **Quadern 4** El consonantisme 1
- **Quadern 5** El consonantisme 2
- **Quadern 6** Morfologia nominal
- **Quadern 7** Morfologia verbal
- **Quadern 8** Funcions sintàctiques
- **Quadern 9** L'oració composta
- **Quadern 10** Els pronoms febles i els pronoms relatius

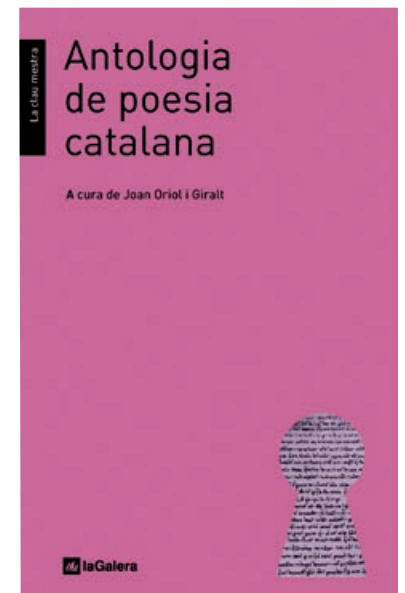

La Clau Mestra

Format: 13,5 x 21 cm.. Rústica.
A partir de 14 anys.

Lectures recomanades per al Batxillerat.

Inclou edicions d'obres literàries, manuals pràctics, guies de lectura i propostes didàctiques de les principals obres de la literatura catalana i universal.

Diccionari manual de la llengua catalana

Format: 14,5 x 21,6 cm.
Rústica
1.856 pàgines.
Enquadernació en cartoné.

El diccionari per a l'estudiant de batxillerat

Totalment actualitzat: amb noves entrades, noves accepcions i amb uns complets apèndixs d'informació gramatical.

Informació morfològica de gran utilitat (models regulars i irregulars de conjugació verbal...).

Abundant incorporació de neologismes i apèndixs gramaticals d'ús pràctic (accentuació, pronoms, puntuació, relatius...).

- Un diccionari de llengua general que conté totes les paraules que un estudiant de Batxillerat pot necessitar durant el seu procés d'aprenentatge:
 - llenguatge comú
 - fraseologia
 - terminologia de tots els àmbits científics i tècnics
- 55.000 entrades
- 13.500 locucions i frases fetes
- 117.000 definicions

